

Derleyen ALPER TAŞ • Bizum Rize

İletişim Yayınları 3720 • Memleket Kitapları 40

ISBN-13: 978-975-05-4011-0

© 2026 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2026, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora

YAYINA HAZIRLAYANLAR İsmet Melenag zı,  zg r B y kyavuz

D Zİ KAPAK TASARIMI  mit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Yasemin Taşkın

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Berkay  z m

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyen
ALPER TAŞ

Bizum Rize





İÇİNDEKİLER

<i>Sunuş: Niye, neden “Bizum Rize”?</i>	
ALPER TAŞ	9

BİRİNCİ KISIM

Kim Bu Rizeliler?

<i>Üç renk: Rize’nin etnik kompozisyonu</i>	
İSMAİL GÜNEY YILMAZ	13
<i>Lazlar: Tarihsel süreklilik, asimilasyon ve dil kaybı</i>	
ARTE NAFİZ AVCI	19
<i>Bir avuç Hemşin</i>	
İBRAHİM KARACA	51

İKİNCİ KISIM

Kültür-Sanat-Hayat

<i>Rize’nin kültür-edebiyat hafızasına dair</i>	
ŞEREF BİLSEL	93

<i>Rize'nin müzikal haritası</i>	
SELÇUK BALCI.....	115
<i>Atma türkü geleneği</i>	
HIZIR CANBAZ.....	119
<i>Atmacacılık kültürü</i>	
ALI HACIALIOĞLU.....	131
<i>Yaylalara dair...</i>	
SEVİLAY REFİKA KADIOĞLU.....	151
<i>Rize bezinin öyküsü</i>	
DERYANUR CAN.....	161

ÜÇÜNCÜ KISIM

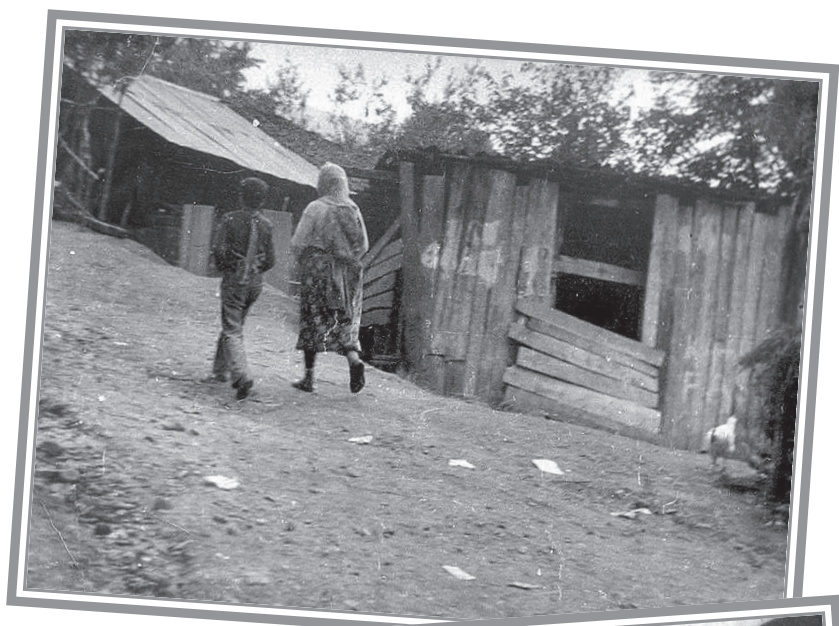
Siyaset

<i>Devrimci Rize - Bir başka Rize tarihi</i>	
ALPER TAŞ.....	171
<i>Fındıklı'da MECİ var!</i>	
<i>Yayladan Dereye, Dereden Denize ve Sokaklara!</i>	
<i>Bir İlçenin Direnme, Üretme ve Birlikte Yaşama Hikâyesi</i>	
ERCÜMENT Ş. ÇERVATOĞLU.....	179
<i>"Rize'de evvela siyasetçi, sonra çay yetişir!"</i>	
<i>Rize'den neden bu kadar çok ve etkili</i>	
<i>siyasetçi çıkar sorusuna bir yanıt denemesi</i>	
YÜKSEL TAŞKIN.....	195
<i>Ekoloji sorunları ve mücadele</i>	
YAKUP OKUMUŞOĞLU.....	221
<i>Bir mücadele deneyimi:</i>	
<i>Derelerin Kardeşliği Platformu</i>	
ÖMER ŞAN.....	253

DÖRDÜNCÜ KISIM

Sosyal-Ekonomik Yaşam

<i>Fadime'den Kudret Ana'ya: Rizeli kadınların dönüşen çoğul hikâyeleri</i> AYŞENUR KOLIVAR - NİLÜFER TAŞKIN.....	263
<i>“Gökyüzü gibi bir şey bu çocukluk, hiçbir yere gitmiyor”</i> EMİN ŞİR.....	285
<i>“Rize otu” çay: Bir coğrafyanın bir bitki ile dönüşen hikâyesi</i> FATMA GENÇ.....	301
<i>Monokültürden fazlası: Çayın imge, imaj ve nesnelerinin Rize'yi sarması</i> ÖZLEM ŞENDENİZ.....	329
<i>Hamsinin özgünlüğü</i> SERHAN PIRPIR.....	349
<i>Eğitimle kalkınan bir köy: Oca/Yeniyol</i> YAKUP KEPENEK.....	355
<i>Gurbetçilik: Dağlardan lacivert ülkeye yolculuk</i> UĞUR BIRYOL.....	367
<i>Gurbette Hemşinlilik</i> AKİF KURTULUŞ.....	381
<i>Serenderin anahtarı kimdedir?</i> KADRIYE MÜFTÜOĞLU.....	389
<i>Rize futbolunda başlama vuruşu</i> FATİH SULTAN KAR.....	403
YAZARLAR.....	431



Sunuş:
Niye, neden “Bizum Rize”?

ALPER TAŞ

Her kitabın bir hikâyesi vardır. Ve bu hikâye kitabın önsözünde yerini alır.

Bizum Rize kitabının oluşumunda ilham kaynağı İletişim Yayınları'nın Memleket Kitapları serisi oldu. Memleketin değişik yerlerini çok boyutlu ele alan bu kitaplar yereli anlamada ve kavramada önemli kaynaklar. Şuna inananlardanım; merkezî siyasetiniz ne kadar doğru ve sağlam olursa olsun bu siyaseti yerele tercüme edemezseniz havada kalır. Bunun için yereli içeriden okuyabilmek gerekiyor. Türkiye devrimci hareketinin en başarılı örneklerine bakıldığında aynı zamanda yerelin ruhunu, kültürünü, değerlerini iyi anlayan, özümseyen bir çabanın sonucu olduğu görülür.

Serde yerelci bir gelenekten geliyorum. O yüzden mücadele ve çalışma alanlarımdan biri olan memleketim Rize'nin yerelini ortaya çıkarmak ve bu konuda çok bilinmeyen Rize'yi her yönüyle ortaya sermek benim için bir borç oldu. Hasılı kelim bu kitap bir devrimcilik ve memleket sevdasının ürünü.

Kitabın adı *Bizum Rize*'nin de elbette bir hikâyesi var. ÖDP'nin 19 Haziran 2005 tarihinde Rize'de çay mitingi var. Mitinge katılımı artırmak için İstanbul ve memleketin diğer yerlerinde yaşayan Rizelileri telefonla arıyorum. Telefon açtığı her bir hemşerimle

diyalogumuz hemen hemen şöyle geliyor: “Merhaba Mehmet, Rize’de çay mitingimiz var.” Karşıdan gelen ses: “Hangi Rize? Bizum Rize mi?” Bu kitabın adı o yüzden *Bizum Rize*...

Bu kitapta “Bizum Rize”yi Bizum Rizeliler anlatıyor. Onların her birine katkıları için çok teşekkür ediyorum. Bir teşekkür de sevgili Tanıl Bora’ya. Ancak kitaba katkı verenler arasında Bizum Rizeli olmayan tek kişi o. Kitabın oluşumunda her düzeyde ilgisi ve katkısı var.

“Bizum Rize”yi seviyoruz ve onu yeniden kuracağız.